

De levensavond van vader Jacob.

<https://hdl.handle.net/1874/353495>

gec.

11

DE LEVENS-AVOND

VAN

VADER JACOB.

TE ROTTERDAM, BIJ

M. WIJT & ZONEN,

Druckers van het Nederlandsche Zendinggenootschap.

1855.

No. LXXIX.

Predikanten te Rotterdam, overeenkomstig hun ambt en hunne bediening, dat oogmerk gaarne willende bevorderen, en in uitzigt op des Heeren medewerkenden zegen, bieden het nevensgaande Stukje hunnen landgenooten aan; erkennende intusschen geene uitgave voor echt, dan welke door een hunner of door de drukkers dezes onderteekend is.

M. Wijnhoven

Men is menigmaal gewoon het leven bij een' dag te vergelijken en te spreken van den morgen, middag of avond van dien levensdag. Ook de Heiland voegde zich naar dit gebruik, toen Hij den tijd zijns levens bij eenen dag vergeleek tot werken bestemd, waarop *een nacht*, de nacht des doods volgen zou (1). Het kan dus geene bevreemding baren, dat dit boekje, waarin het laatste gedeelte van het leven van den aartsvader JACOB behandeld wordt, zijn levensavond genoemd is. Hij zelf bediende zich van die zinnebeeldige taal, toen hij op de vraag van den Egyptischen koning: hoe vele zijn de

(1) Joh. IX: 4.

Predikanten te Rotterdam, overeenkomstig hun ambt en hunne bediening, dat oogmerk gaarne willende bevorderen, en in uitzigt op des Heeren medewerkenden zegen, bieden het nevensgaande Stukje hunnen landgenooten aan; erkennende intusschen geene uitgave voor echt, dan welke door een hunner of door de drukkers dezès onderteekend is.

M. Wijnhoven

Men is menigmaalen gewoon het leven bij een' dag te vergelijken en te spreken van den morgen, middag of avond van dien levensdag. Ook de Heiland voegde zich naar dit gebruik, toen Hij den tijd zijns levens bij eenen dag vergeleek tot werken bestemd, waarop *een nacht*, de nacht des doods volgen zou (1). Het kan dus geene bevreemding baren, dat dit boekje, waarin het laatste gedeelte van het leven van den aartsvader JACOB behandeld wordt, zijn levensavond genoemd is. Hij zelf bediende zich van die zinnebeeldige taal, toen hij op de vraag van den Egyptischen koning: hoe vele zijn de

(1) Joh. IX: 4.

dagen der jaren uws levens? een antwoord gaf, waarin hij zijn leven hier op aarde, en dat van zijne vaderen, dagen der jaren van vreemdelingschap noemt.

Men kan JACOBS levensgeschiedenis in drie tijdperken onderscheiden. Het eerste is dat in de huisselijke tenten zijner ouders, IZAK en REBEKKA, gedurende 70 jaren. Het is een tijd van overvloedige rust en gemak, waarin hij door zijne moeder wekelijks opgevoed en als verwend werd, zoodat bij al het goede, dat toen reeds in hem gevonden werd, ook de verkeerdheid van zijn gestel en karakter welig opgroeide, en er gevaar bestond van bij meerdere overhelling daartoe geheel bedorven te worden. Het tweede is dat der verdrukking bij LABAN en der vrees en benaauwdheid voor EZAÛ, alsmede der droevige verliezen, die hij moest ondervinden. Het is een tijdvak zijner kastijding en loutering. Het duurde 38 jaren, waarvan hij 20 in harde dienstbaarheid, en de laatste in vrijheid, maar toch niet zonder menige bange zorgen en bittere omstandigheden moest door-

leven. Het laatste is dat zijner beproeving en meerdere volmaking van het goede, dat in hem gelegd en bewaard was. Dit duurde 39 jaren. De 22 eerste jaren donker en smartelijk, de 17 laatste jaren vol zonneschijn, helderheid en vreugde. In dit laatste gedeelte, dat wij den levensavond van vader JACOB noemen, is JOZEF, de lieveling des vaders, de als dood beweende en daarna wedergevonden zoon, de hoofdpersoon, of mogen wij 't aldus noemen, de spil, waarom zich het lot van den aartsvader keert en wendt. Men spreekt menigmaal van den weg, dien God met JOZEF en door hem met JACOB en met JACOBS huis gehouden heeft; zeldzamer is het, dit te beschouwen als een weg van Gods leidingen met JACOB zelve. En toch is dit oogpunt van beschouwing zóó gewichtig als leerzaam. Het was voor vader JACOB eene hoogstwijze en weldadige beproeving, eene opvoedings-school der aanbiddelijke Voorzienigheid voor den aartsvader, waardoor de Allerhoogste hem wilde oefenen en opkweken tot dien hooger trap van geloof en

godsvrucht, dien hij voor zijn heengaan van deze aarde verkrijgen moest, en blijkens zijne laatste levensoogenblikken ook verkregen heeft.

Lezers! vestigen wij op dit donkere en daarna heldere gedeelte van het laatste tijdperk zijns levens onze opmerkzaamheid. Zien wij:

- 1°. Hoedanig JACOBS toestand was, toen deze geheel nieuwe beproevingstijd voor hem aanving?
- 2°. Waarin de zwaarte daarvan bestond?
- 3°. Met welk oogmerk hij dit nog onder vinden en beleven moest?
- 4°. Hoe hij zich daaronder gedroeg?
- 5°. Met welk eene uitkomst dit donkere be kroond werd?

DE TOESTAND VAN JACOB IN DEN AANVANG DER
LAATSTE BEPROEVINGEN.

De gewijde geschiedschrijver opent dit laatste belangrijk tijdperk van JACOBS leven met de aanwijzing van den tijd en den toestand,

waarin de aartsvader zich toen bevond. »JACOB woonde in het land der vreemdelingschappen zijns vaders in het land *Kanaän*,» dus lezen wij Genesis XXXVII: 3. Het verdient onze opmerking, dat de aartsvaders zelve, en de geschiedschrijvers het leven dier vrome mannen beschouwden en noemden: een' vreemdelingschap. Volgens het slot van Genesis XXXV: 27 hadden ABRAHAM EN IZAK in eenige oorden van *Kanaän* als vreemdelingen verkeerd en gewoond. Bijaldien zij hun verblijf in *Egypte* of het Filistijnsche land een' vreemdelingschap noemden, zou het ons minder bevreemden. Derwaarts toch waren zij slechts voor een kleinen tijd heengegaan, wegens gebrek aan koorn en heerschenden hongersnood. Zoodra die geweken was, keerden zij terug naar *Kanaän*. Dit was het land, dat God hun ten woon- en verblijfplaats had aangewezen; het land, dat God hun en hunnen kinderen tot eene erfelijke bezitting beloofd had, en eenmaal geven zou. Als eenig land hun eigen land, hun vaderland heeten mogt, dan gewis was het *Kanaän*. Waarheen zij

daar hunne oogen sloegen, naar Oost of West, naar Zuid of Noord, zij mogten het aanmerken als het hunne, door God hun toegezegd. Aldaar had ABRAHAM honderd, IZAK honderd en tachtig, JACOB zeventig jaren gewoond, en toch was het voor hen niet het vaderland, dat zij zochten. Het was het land hunner vreemdelingschap, waar zij als rondzwerfende herders heen en weer togen. Wel in goede verstandhouding, maar toch verwijderd en afgezonderd van de inwoners, leefden zij daar zonder een plek gronds in eigendom te bezitten, dan alleen eene begraafplaats voor hunne dooden. In dat land was JACOB, na eene afwezigheid van meer dan twintig jaren, teruggekeerd. Geheel anders dan toen hij het verliet, was hij wedergekeerd. Toen was hij stil en eenzaam heengegogen met een' reisstaf in de hand, veel meer gelijkende aan een' armen zwerver of vlugteling, dan aan den zoon van een rijken herdersvorst.

Nu kwam hij terug als een vermogend man, rijk in vee, en gezegend met een

talrijk kroost. Veel had hij in die verloopene jaren ondervonden. Door LABAN en zijne zonen was hij misleid, schandelijk bedrogen, hard behandeld en verdrukt. Door EZAU beangst en bedreigd, doch later ook met dezen verzoend. Niet lang nadat hij weer zijn geboortegrond bewoonde, troffen hem onderscheidene verdrietelijkheden en onheilen. Zijn eerste verblijf was te *Sichem*, het gebeurde aldaar met DINA, zijne dochter, de bloed-dorstige wraakzucht van zijne twee zonen, SIMEON en LEVI, door laaghartig en schandelijk verraad genomen, vergezeld met plundering der stad en roof van bezittingen, hadden JACOBS ziel diep geschokt en gegriefd. Naauwelijks was dit voorbij, en de voorgenomene gelofte te *Bethel* met plegtige ontzondiging volbragt, of daar trof hem eene nieuwe ramp. Zijne beminde RACHEL stierf, na hem den laatsten zijner zonen geschonken te hebben, bij *Efrath*, en haar lijk kon niet eens in het vaderlijk graf bijgezet worden. Iets verder voortgereisd, maakt de oudste zijner zonen zich aan een schandelijk misdrijf

schuldig. Daarop komt hij tot zijnen ouden vader IZAK te *Hebron*, en slechts korten tijd mogt hij zich in het bijzijn van dezen verheugen. De grijsaard bezwijkt, en hij wordt geroepen, om met EZAU zijnen broeder, den treurigen en laatsten pligt der kinderlijke liefde te vervullen in zijne begravenis. Nu woonde JACOB, zoo het schijnt, ter plaats waar IZAK gestorven was, in het zoo lang gewenschte land der belofte. Na zoo veel leeds verduurd te hebben, komt hij eindelijk tot rust.

Het zal hem wel voorgekomen zijn, dat de jaren van moeite en verdriet nu door meer genoegelijke dagen zouden vervangen worden, en hij althans in vrede en vergevoegen te midden van een talrijk kroost zal voortleven. Wel kan hij zijne teeder beminde RACHEL niet vergeten, doch in hare twee kinderen vindt hij verzachting zijner droefenis. Inzonderheid is de oudste van die, een gelukkig ontluikende knaap hem tot zielsvreugde. In hem, zijnen geliefden JOZEF, ontwaart hij reeds vroeg een geheel andere

inborst dan in zijne broeders. Hij vreesde God. Daarbij bezat hij een zachtaardig, beminnelijk, gezeggelijk karakter, en opende naar verstand en hart het uitzigt op de schoonste verwachtingen. Veelal was JOZEF met BENJAMIN bij den vader in zijne tenten, terwijl de andere broeders hun herdersbedrijf op meer verwijderde oorden uitoefenden. Hierdoor werd het hart des vaders hoe langer zoo sterker aan deze beide zonen van RACHEL verbonden, en boven allen had hij JOZEF innig lief. Zoo ging het stil en rustig, totdat deze een jongeling van 17 jaren geworden was. Toen trok weder een geduchte onweerswolk boven het hoofd van den ongelukkigen vader te zamen, en brak met een' vreeselijken slag over hem los.

Zoo gaat het meermalen hier beneden. Nadat men bij herbaling uit den beker des lijdens geproefd, veel leeds verdragen heeft, en nu meent tot rust gekomen te zijn, terwijl de toekomst ons vriendelijk toelacht, daar treft een nieuwe, nog zwaardere slag dan al het voorgaande jammer en weê. Zoo

diep gaat dit in de ziel, dat nu al de vreugde en genot des levens voor altijd verloren schijnt. Dit wedervaart niet alleen hun, die God niet in erkentenis houden en dienen, maar zelfs den regtvaardigen en vromen. Dat doet God, die hen lief heeft, in Wiens oog de tranen en het lijden zijner gunstgenooten dierbaar zijn. Waarom? Juist, omdat Hij ze lief heeft, hetzij ter hunner kastijding, hetzij ter hunner beproeving. De Vader in den hemel kastijdt niet gelijk de vaders naar het vleesch meermalen doen, naar het hun goeddunkt, maar altijd ten nutte, opdat wij Zijner heiligheid zonden deelachtig worden. Gelukkig, die in den nood met God bekend is en in Hem een toevlugt heeft. Doch driedubbel ongelukkig hij, die met zijnen God onbekend is, en niet weet van waar en bij wien hij zijn troost zoeken zal. Zonder God, zonder steun, zonder hoop moet hij daar radeloos verkwijnen. Gelukkig, wanneer dan de ervaring van al het nietige, het ledige in de wereld, het gevoel van gemis, de behoefte aan God, aan de gunst en

vriendschap met God doet ontwaken en de nood dringt, om daar zijn toevlugt en troost te zoeken, waar ze alleen, maar ook voor allen, die tot Hem in CHRISTUS wederkeeren, volkomen te vinden is. Het verwondere u niet, beproefde en bedroefde lijdens, wanneer God u moeilijke en donkere wegen doet betreden. Dit is niet vreemd en ongewoon in de leiding zijner dienaars. In het land der vreemdelingschap op aarde is aan geene bestendige rust te denken. Al is het ook *Kanaän*, dat men bewoont, al is het, dat men reeds veel meer dan ABRAHAM EN IZAK van de wederwaardigheden des levens heeft moeten ondervinden; — de eindpaal van het lijden der vromen is niet vóór, maar eerst in, of juister nog, over het graf.

ZWAARTE DER BEPROEVING.

Hoeveel bitterheid en smart JACOB ook reeds ondervonden had, hetgeen hem nu trof ging in zijn gevoel al die jammeren te boven.

Het was een dolksteek voor zijn hart, eene wonde zoo het scheen voor geheel zijn leven, die hem tot aan zijn' dood toe de grievendste smart zou veroorzaken. Het was het gemis en verlies van den zoo zeer beminden JOZEF, het nagelaten pand zijner onvergetelijke gade; het gemis van dien veelbelovenden schoonen jongeling, en wat veel meer zegt, van dien godvreezenden jongeling, de vreugde zijns levens, zijne hoop voor de toekomst. Niet voor het geweld eener hevige ziekte was hij bezweken, dan nog had de vader hem kunnen verplegen, dan nog had hij in het gebed tot den Almagtigen kunnen worstelen en zich stemmen tot onderwerping. Maar hij had hem na het heengaan tot de broeders niet weder gezien, zelfs zijn lijk niet mogen aanschouwen. Hij was op zulk eene verschrikkelijke wijze omgekomen, zoo het scheen, door een wild dier verscheurd. Voorzeker, hier liep alles te zamen, wat een vader bij het verlies van een geliefd kind met droefheid overstelpen, en het hart van rouw doorboren moest. Hierdoor werd de

nog stekende wonde, door NACHEL'S overlijden geslagen, als op nieuw opgereten. Wij beschouwen hem nu nog slechts als vader. Doch stellen wij hem ons tevens voor, als den reeds zoo menigmaal bezochten aartsvader JACOB, wiens weg en lot hier beneden vrij wat banger was, dan dat van zijn' vader en grootvader. Vertegenwoordigen wij ons hem, als nadenkende over Gods wegen en leidingen, hoe nachtelijk donker scheen hem dan dat uiteinde van dien godvreezenden jongeling, in de vaag des levens van het vaderhart weggerukt! Het scheen wel de dood eens godloozen, in den toorn des hemels neergeveld. Ligter ware het hem te dragen geweest, had hij nog eene flauwe hoop op de mogelijkheid van JOZEF'S leven mogen koesteren. Dan ach! die gescheurde en bebloede rok van zijn zoon scheen maar al te zeer een beslissend bewijs van de zekerheid zijns doods. De broeders verzwegen, zoo als van zelve spreekt, de eigenlijke waarheid der zaak, en zou vader JACOB bij hun rouwbeklag, die bedriegelijke handeling en

het gepleegde misdrijf vermoed hebben? JOZEF is er niet meer, mijn zoon JOZEF is verscheurd, een wild dier heeft hem verslonden! Dat vernietigt al zijne uitzigten, dat maakt hem onvatbaar voor eenige vreugde. Geen enkele straal van licht slikt of schijnt er op dien droevigen weg van JACOB. JOZEF zelf zag eenig schijnsel in de gunst, waarmede hij door POTIFAR en later door den opziener der gevangenis bevoorregt werd. Voor hem werden die raadselen negen jaren eerder ontknoopt en de wonderbare heerlijke uitkomst van dien donkeren weg, bij zijne verheffing in het volle licht geplaatst, terwijl zijn vader nog al dien tijd in duisternis wandelde. Ja, de droefheid en smart krommen hooger, toen hij SIMEON niet met de overigen zag terugkeeren, en vernam dat deze als gijzelaar in *Egypte* was gevangen gehouden. Zij steeg ten top, die bange duisternis van zijn levensweg, toen hij door den honger geperst, gedrongen was zijn eenig overgebleven telg van de teeder beminde RACHEL, zijn geliefden BENJAMIN, prijs te geven, niet slechts

aan de gevaren der reize, maar ook aan de willekeur van dien harden en achterdochtigen Egyptischen gezaghebber. Inderdaad, in zulk een' stikdonkeren nacht 22 jaren lang zonder eenigen lichtstraal te moeten voortwandelen, was eene smart zóó zwaar en bitter, als hij nooit te voren ondervonden had, ja zoo grievend en pijnigend, als weinigen op aarde gekend hebben.

God beproeft en bedroeft meermalen ons zijne menschenkinderen in geliefde aanverwanten, en bijzonder ouders, ja godvreezende ouders, in en door hunne kinderen. JACOB ondervond dit op allerlei wijze. Eerst in het smartelijk en aandoenlijk afsterven der beminde RACHEL, in het wangedrag van SIMEON en LEVI, in het misdrijf van RUBEN, in het kwaad gerucht, dat hem door JOZEF van zijne zonen ter ooren kwam, in hun nijd en wrevel tegen dezen, den besten zijner kinderen, en eindelijk in het berigt, dat deze lieveling van zijn hart door een verscheurend dier verslonden was. In die felle mate als JACOB wordt zelden iemand beproefd. Doch

smart en verdriet aan zijne kinderen te moeten beleven, nu eens door hunne verkeerdheid, dan door het mislukken hunner zaken, of ook wel door rouw over het afsterven van de meestgeliefden; — ziet, dit is onder de toelating en door de beschikking der hooge Godsregering een weg van beproeving, waarop menige ouders gebragt worden. Reeds de eerste van alle vaders heeft om het verlies van zijn beste kind, en dat door het schrikkelijk misdrijf van zijn' oudsten zoon, dit moeten ervaren. Men denke aan AARON en DAVID, hoe zwaar werden zij in hunne kinderen beproefd. Als JACOB zijn weg door dit leven met dien van ABRAHAM en IZAK vergeleek, welk een onderscheid! Doch zij werden weder op andere wijze geoefend en beproefd. De redenen en oogmerken van dit verschil liggen soms voor ons in het duister. Het is Gods eere, zich verborgen te houden. Hij weet, wat ieder noodig heeft en dragen kan. Nimmer geve men plaats aan harde of onwaardige gedachten. God is wel de vrijmagtige, maar ook de alleen

wijze, de onveranderlijk getrouwe en liefdevolle Vader van al zijne kinderen, die nooit bedroeft van harte, nooit laat verzocht worden boven vermogen. Somwijlen is in het verzuim der ouders, of in slappe toegewendheid bij de opvoeding, eene oorzaak te vinden van het wangedrag der kinderen. Daar is het hart te veel gehecht aan het aardsche, zoodat de wasdom van den geestelijken mensch belemmerd wordt. Ginds weder heeft God oogmerken met de kinderen, hetzij om ze voor het bederf te bewaren of ze door lijden te heiligen, hetzij om ze door vernedering en bezoeking tot gewigtige werkzaamheid op te leiden. Of ook wel, om de ouders en betrekkingen door de droefheid, die men in hen en over hen beleeft, zelve te oefenen en te louteren. Doch niet altijd valt het licht op de donkere bladzijden van het boek der Voorzienigheid. Soms blijft het onleesbaar schrift tot den dood toe. Maar ook zonder het te zien, mag men gelooven dat Gods doen majesteit is en heerlijkheid, zijn weg heilig, wijs en goed! — In den

aartsvader JACOB zien wij iets hiervan, als wij meer bijzonder letten op het volgende.

OOGMERK DER BEPROEVING.

Welke waren dan toch de bedoelingen Gods met die bange, langdurige beproeving? Zoo vragen wij, bij het overzigt van de harde en bittere dingen, die den aartsvader JACOB troffen. Ten aanzien van JOZEF en het nakroost van ISRAËL waren hier gewis groote en verhevene bedoelingen. Doch hierin willen wij ons nu niet verdiepen. Zeker hadden deze ook even goed bereikt kunnen worden, al ware JACOB gestorven, zonder dat hem iets van dat alles getroffen had. Voor hem waren er oogmerken langs dezen weg te bereiken. Hij moest het beleven en ondervinden. Twee en twintig jaren moet hij al het bittere en smartelijke gevoelen en er onder wegwijnen. Dat behoorde tot het plan der Voorzienigheid met JACOB. Waartoe toch liet God, die nimmer de menschenkinderen plaagt of bedroeft van harte, dezen zijnen uitver-

koren gunsteling dit alles overkomen? Niet ter zijner loutering en kastijding. Dat tijdperk der tuchtigende hand Gods was geëindigd bij de eerste ontmoeting met zijn broeder EZAÛ. Toen was JACOB regt verootmoedigd geworden voor God en menschen; toen had hij als een Vorst Gods door weenen en smeeken met God geworsteld en overmocht. Toen had hij een nieuwen naam, den eer-naam ISRAËL ontvangen, en de te voren zoo bedekte, meermalen geveinsde en vreesachtige man was in een geheel ander en betergezind mensch herschapen. Niets van de vroegere verkeerdheid ontdekt men meer in hem. Wat hij aan zijne vrouwen, kinderen en onderhoorigen te voren had toegegeven, kan hij niet meer dulden. Met waardigheid, moed en kracht reinigt hij zijn huisgezin. Alle overblijfselen van bijgeloof en afwijking van de dienst des Allerhoogsten moeten worden weggedaan. Hij staat daar als voorganger der zijnen, als een priester des Heeren bij het altaar te *Bethel*, volbrengt zijne gelofte en verbindt zich bij vernieuwing met trouw

aan God, die hem geleid en gezegend, uit zijns broeders, uit EZAU's hand verlost en ten dage zijner benaauwdheid zoo gunstig geantwoord had. JACOB is gelouerd, de kastinging houdt op.

Doch nu vangt het tijdstip der beproeving aan. In het voorgaande had JACOB veel afgeleerd. Nu moet hij nog wat aanleeren. Nu moet hij in de oefening van geloof, lijdzaamheid, onderwerping en gehoorzaamheid aan God, door beproeving groot, sterk en krachtig worden.

Het liefste dat hij op aarde had, wordt hem ontnomen. Eerst zijne teeder beminde RACHEL, daarna zijn eerwaardige vader, ten laatste de beste en geliefdste zijner kinderen, de eerstgeboren zijner vroeg ontslapene dierbare echtvriendin. Ja, ABRAHAM was ook zwaar, eenmaal zeer zwaar beproefd, in zijn eenigen IZAK, den zoon der belofte; doch de donkerheid van dien weg duurde slechts drie dagreizen. Hij kreeg zijn geliefden IZAK als uit de dooden terug. De beproeving van ABRAHAM was geheel anders. Zelf moest hij daarbij

werkzaam zijn, en zijn zoon als een vrijwillig offer den Heere teruggeven. Daartoe ware JACOB bezwaarlijk in staat geweest. Zulk eene groote proef van gehoorzaamheid werd ook door Hem, die weet wat maaksel wij zijn, van JACOB niet geëischt. Hij moet zijnen JOZEF Gode niet afstaan, maar deze wordt hem ontnomen. JACOB is hier geheel lijdelijk. Hij heeft geene keuze. De zaak is in zijne schatting, naar het hem voorkwam, door God reeds buiten hem beslist en afgedaan. Hij moet leeren bukken en zwijgen. Hij moet zich als schepsel aan den Allerhoogste, als dienstknecht aan zijn Heer, en als vader aan den Vader in den hemel onderwerpen. Hij moet leeren in de donkerheid, waar hij nergens eenig licht zag, te steunen op den Heer zijn' God, en te zeggen: » de Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de naam des Heeren zij geloofd! » Dat zal hem veel kosten, een bangen strijd veroorzaken, om te berusten in den wil des Heeren, en zijne verwachting op JOZEF voor de toekomst gegrond, aan den Allerhoogste ten offer te

brengen. Die les had JACOB noodig, om naar den inwendigen mensch krachtig en sterk te worden in diepe afhankelijkheid en zelfverloochening, in het kennen, zoeken en ervaren van hoogere vertroosting en door het geloof, dat God een belooner is dergenen die Hem zoeken, niet alleen in dit, maar ook in het toekomstig leven. Hij moet leeren over het graf heen te zien, meer vreemdeling en bijwoner worden in *Kanaän*, en meer zoeken en begeerig zijn naar het betere en hemelsche vaderland. Ziet daar het wijze en liefderijke doel der Voorzienigheid, om JACOB dat te doen worden, wat hij nog op aarde voor zijne eigene vorming en opvoeding moest worden, en om bij de eindelijke opklaring van zijn' weg met waardigheid en met krachtigen invloed zijne kinderen na hem te kunnen leeren, dat zij den weg des Heeren moesten houden, en den God hunner vaderen dienen.

De donkerste en moeilijkste wegen zijn de beste leerschool voor een godvruchtig gemoed. Doch al is dit zoo, naar de bedoeling

van den alleen wijzen God, niet allen leeren hierdoor. Het lijden moet in den mensch een zin en smaak verwekken, die daarin de hand van God ziet en erkent, tot Hem daaronder opklimt en zich verheft, en lust heeft om te verstaan en te leeren wat God leeren wil. Dat is er noodig ook bij de dienaars des Heeren. Wie slechts met vleesch en bloed te rade gaat, ziet alleen op het kwade en geeft zich aan moedeloosheid over. Voor een godvruchtig mensch, die naar boven opziet, nadenkt over de bedoelingen van God, en uit deze leeren wil, voor den zoodanigen is hier veel te leeren.

Niet altijd is het even duidelijk, wat God leeren wil. Geen wonder, het is ook een bijzonder onderwijs, dat God naar mate der gesteldheid en omstandigheden een ieder geven wil. Welke lessen de Heer daardoor geven wil, dit kan men het best te weten komen door inkeeren tot zich zelve, door nadenken en zelfbeproeving, gepaard met het gedurig gebed: » Heer! leer mij uwen weg; ik zal in uwe waarheid wandelen, vereenig

mijn hart tot de vrees uws naams!" (1). Er kunnen toch eenige dingen genoemd worden, die hoofdlessen waren voor JACOB, en zoo ook door ons moeten beoefend worden, als God ons in zulke donkere en zware beproevingen brengt. Hiertoe behoort, dat men zich onderwerpt aan de slaande hand van God, uit eerbied voor zijne hoogheid en oppergezag. Het nietige schepsel moet zich in het stof nederbuigen voor den Opperheer: en dan de begenadigde en door CHRISTUS verlost, zou deze Hem geene eere geven en zeggen: Hemelsche Vader, uw wil geschiede? Inderdaad, een Christen moet het zoo ver in zelfverloochening en eenswillendheid met God trachten te brengen, dat hij in het bangste oogenblik DAVID kan nazeggen: » Zie hier ben ik, de Heer doe mij, zoo als het goed is in zijne oogen (2). Dan wordt God op het hoogst verheerlijkt, dan is de laatste beslissende les eenigzins geleerd, maar dan ook de morgen der opklaring en de ure der verlossing nabij. Is het eene smart en lijden, dat ons bijblijft

(1) Psalm LXXXVI: 11. (2) 2 Sam. XV: 26.

geheel ons leven, waarover wij zullen moeten treuren tot aan onzen dood toe, dan wil God ons leeren, ons te sterken en te vertroosten door het geloof en de hoop op eene betere wereld. Al te dikwerf is ons geloof zwak en flauw; onze hoop wordt wel eens onderdrukt door de genoegens en den voorspoed, dien wij hier genieten. Als men zich te veel verdiept in de aangename toekomst, die men meent zich te mogen beloven, dan laat God het wel eens donker voor ons worden. De hoop, die wij hier koesterden, vergaat, het dierbaarste op aarde ontvalt ons, de vreugde is voor altoos uit het leven verbannen. Juist langs dien weg van smarte wil God het geloof en de hoop op het eeuwige leven opwekken, of dat versterken. Zoo ging het JACOB, toen hij rouw droeg over het gemis der zijnen, en bij den vermeenden dood van JOZEF zeide: »rouw bedrijvende, zal ik tot mijnen zoon in het doodenrijk nederdalen.» Meer en duidelijker dan toen aan JACOB is ons van die toekomstige wereld bekend gemaakt door JEZUS CHRISTUS,

die het leven en de onverderfelijkheid heeft aan het licht gebracht door het Evangelie. Zoo kan dan ook onze hoop vaster en levendiger zijn! — Vraagt gij nu, geachte lezers! naar de vrucht der beproeving bij JACOB? Het volgende zal u hierop eenig antwoord geven.

GEDRAG ONDER DE BEPROEVING.

De Bijbelsche verhalen zijn niet zoo zeer geschreven om ons de gewone werkzaamheden der menschen, als wel de heerlijke gangen van God te doen kennen. De vruchten der gerechtigheid, die de kastijding voortbrengt, worden zoolang die tegenwoordig is, terwijl men nog beproefd en geoefend wordt, niet kenbaar, maar eerst daarna, als men er door gelouterd is. Ook bij den vromen aartsvader aanschouwde men die eerst bij de uitkomst, in het meer verblijdend tijdperk zijner laatste dagen, waarop wij straks het oog vestigen. Met dat al vinden wij in het verhaal van die 22 jaren zijner smart,

eenige trekken, waaruit wij iets kunnen opmaken van JACOBS bestaan en gedrag gedurende dien tijd. De eerste is die der bittere zielsdroefheid — de tweede, die van zijn opgewekt geloof — de derde, die van toegenomene overgegevenheid aan de beschikking Gods.

De eerste is de eigenaardige en natuurlijke uitwerking van de zaak zelve, die men, al werd ze ons niet uitdrukkelijk gemeld, toch wel van zelve zich zou kunnen voorstellen. De gewijde geschiedschrijver teekent ons in het slot van Gen. XXXVII met eenvoudige trekken, hoe JACOB te moede was, toen zijne zonen hem den gescheurden en door bloed bevleekten rok toezonden. Vruchteloos waren de pogingen zijner zonen en schoondochters om hem te vertroosten. Hij weigerde zich te laten troosten. Zij waren er ook de menschen niet naar, om dit met goed gevolg te doen. In dit geval zullen zij wel daartoe zeer ongeschikt geweest zijn, en welligt door hunne gemaakte vertooning de droefheid van den grijsaard vermeerderd

hebben. Hij wil niet naar hen hooren, en al hadden zij ook beter gesproken, bij die hartoverstelpende droefheid was hij niet vatbaar voor eenige vertroosting. Zijn uitzigt en verwachting hier beneden is voor altoos afgesneden. »Alzoo beweende hem zijn vader:» zegt de aloude historieschrijver met roerende eenvoudigheid. En kon dit wel anders, bij zulk een verlies, het verlies van zulk een zoon, en op die ontzettende wijze, waarop hij zijn dood zich vertegenwoordigde? Die droefheid is wel niet in die hevige uitbarsting der hartstogtelijkheid, maar toch als eene inwendige verteerende smart hem bijgebleven. Hij heeft er al dien tijd over getreurd en het nooit kunnen vergeten, hoe hij zijnen JOZEF, wat hij aan dien zoon verloren had. Het was eene stille smart, die in het verborgene knaagde. Het was eene wonde, die ongeneeslijk bleef, en bij de geringste aanraking begon te bloeden. Dit, gevoegd bij het vroeger uitgestane leed, vervroegde zijn ouderdom, deed de voren van kwellling en verdriet op zijn gelaat te voor-

schijn komen, zoodat het zelfs aan FARÃO in het oog viel. Was het wonder, dat hij zich niet veel meer goeds op aarde beloofde, er niet toe besluiten kon om BENJAMIN mede te geven naar *Egypte*, uit vrees dat hem een verderf zou ontmoeten op weg, en in weemoed uitroept: » *alle deze dingen zijn tegen mij*” (1).

JACOB treurde echter niet als de zoodanigen, die geene hope hebben. Neen, dat mag het geval zijn bij menschen, die hun deel in dit leven zoeken en alleen aanmerken de dingen, die men ziet. Onder al het leed dat hem trof, had de aartsvader zijne toevlugt en sterkte in God. Zijn geloof in God, zijne hoop op een beter leven bewaarde hem voor bezwijken. Wij zien de stille werking daarvan in eenige trekken, gelijk eene lichtende star tusschen de wolken doorblinkt. Dit geloof aan eene hoogere en betere toekomst sprak uit zijne taal tot zijne zonen in het eerste meest verpletterende oogenblik, na het bericht van JOZEF'S dood. De aartsvaderen spraken

(1) Gen. XLII: 36^b.

van verzameld te worden tot de volken, en stelden zich voor, dat de ontslapenen zouden bijeenkomen en elkander wedervinden in het rijk des doods. Het was onafscheidelijk van hun geloof en hunne belijdenis, dat zij gasten en vreemdelingen op aarde waren. Het was eene vrucht van hunne kennis aan God, hun vertrouwen en hoop op Hem, en zonder dit kan geen waar dienaar van God gedacht worden. JACOB kon bij geene mogelijkheid aan vereeniging met JOZEF'S stof in hetzelfde graf denken. Deze was niet begraven, maar verscheurd. Hij stelt zich vereeniging met zijn' zoon in het rijk des doods, in de wereld der geesten voor. Al waren zijne denkbeelden minder helder en ontwikkeld, hij verwachtte met zijne geloovige voorvaders een ander en wel een hemelsch vaderland, eene stad, die praalgebouwen heeft, welker kunstenaar en bouwmeester God is (1). Dat zochten zij in hun leven; daarmede troosteden zij zich onder de moeite van het tegenwoordig leven, daarop hoopten zij in den dood. Ziet daar een

(1) Heb. XI: 9, 10, 14-16.

lichtstraal in den donkeren nacht. Op aarde zou hij rouw bedrijven tot aan zijn' dood, maar toch ook nederdalen tot zijnen JOZEF en bij hem komen in de onderaardsche gewesten. Dat geloof kon wel in de eerste oogenblikken nog weinig kracht oefenen wegens de bittere droefheid, die hem geheel overstelpte. Het was toch in zijn hart aanwezig, het kwam onwillekeurig te voorschijn, en heeft in latere, meer bedaarde oogenblikken hem staande gehouden en verkwikt.

Nog een derde trek van JACOBS bestaan en verkeer in dien bangen tijd verdient onze opmerkzaamheid, het is zijne toenemende overgifte aan de bestelling van God. Ik meen die te vinden in hetgeen hij tot zijne zonen zeide, toen hij na lang aarzelen er in bewilligde, dat BENJAMIN mede zou vertrekken naar *Egypte*: » God, de Almagtige, geve u barmhartigheid voor het aangezicht van dien man, dat hij uwen anderen broeder en BENJAMIN met u late gaan. En mij aangaande, als ik van kinderen beroofd ben, ben ik beroofd" (1).

(1) Gen. XLIII:14.

Dit sprak hij op een oogenblik, toen de eenig overgebleven zoon zijner beminde RACHEL hem van het hart werd gescheurd. Hij gevoelt het. God, de Almagtige, kan het hart van den Egyptischen gezaghebber ten goede neigen, en mij nog het voorregt vergunnen dezen zoon weder te zien. Doch moet deze lieveling mij ook van het hart gescheurd en ontroofd worden, zal God deze ramp over mij doen komen, het zij dan alzoo, zijn wil geschiede, ik geef hem over in des Heeren hand! Wat dunkt u, lezers! is dat niet een trap van vermeerderde onderwerping, waartoe JACOB op het einde der twee en twintig jaren zijner beproeving was opgeklommen? Het is het laatste offer, dat nog van hem scheen gevraagd te worden. Hij wil het, schoon met een verscheurd hart, als God het eischt, gereedelijk afstaan. Doch hier eindigt nu ook de ure der beproeving voor JACOB.

Even als in de natuur, kort voor het aanbreken van den dageraad, de donkerheid van den nacht menigmaal het sterkst is: zoo was het ook nu voor JACOB, nu eerlang de zon

des heils voor hem zou opgaan, om het heerlijkst licht aan te brengen.

HEERLIJKE UITKOMST DER BEPROEVING.

Men kan het laatste gedeelte van JACOBS leven, de uitkomst en de vrucht zijner vorige beproevingen, van onderscheidene kanten beschouwen, aan de zijde van het Godsbestuur over JACOB, en aan de zijde van den vromen aartsvader zelf, wat hij door de beproeving was geworden.

Alles werd nu licht wat te voren donker scheen. Het raadselachtige werd heerlijk opgehelderd.

Jozef leefde, was heerscher in gansch *Egypte*. Bij deze tijding, toen hij het niet langer betwijfelen kon, werd JACOBS geest levendig. In den beginne scheen hij onder de verrassing van het aangekondigde geluk te zullen bezwijken. Maar toen die eerste schok verduurd was, en hij niet meer door de gansche volheid van zijn geluk op eens overstelpt werd, kwam er nieuw leven in hem. Hij

kon niets anders zeggen, dan » het is genoeg, mijn zoon leeft nog, ik zal gaan en hem zien, eer ik sterve.” En hij heeft hem gezien, veranderd in voorkomen, in eer en aanzien, maar niet veranderd van hart omtrent zijn vader, noch in het geloof en de vreeze van den God zijner vaderen. Hij zag nu, hoe hetgeen menschen, zijne zonen, ten kwade gedacht hadden, door God ten goede beschikt was. Hij ontdekte, hoe hetgeen dat hij meende tegen hem te zijn, inderdaad vóór hem geweest was; en dat de God van *Bethel* in liefde en trouw voor hem steeds dezelfde gebleven was, en hem door den weg van smart tot zulk eene hooge blijdschap geleid had, als hij nimmer had gedacht te zullen smaken in dit leven. Niet alleen mogt hij zijnen JOZEF wederzien in blakende gunst bij den koning, en geëerd door alle inwoners van *Egypte*; maar hij mogt 17 jaren in zijne nabijheid rustig en onbezorgd verkeeren. Dat was een heldere, kalme en vrolijke late levens-avond, eene zachte voorbereiding voor de zalige rust der

vrienden van God. Nu kon de aartsvader danken voor den langen en smartelijken beproevingstijd. Die was noodig, om zulk eene uitkomst voor te bereiden. Het voorafgaande donkere en beproevende op zijn levensweg had moeten dienen om de Egyptenaars bij het leven te behouden, de welvaart van zijn geslacht te verzekeren, en bij hem, bij JOZEF zelven, en bij ieder zijner zonen veel goeds te ontwikkelen en hen van menige verkeerdheid te genezen. Zijne zonen waren verbeterd, de liefde en vrede tusschen hen was hersteld. Hij en JOZEF waren geoefend in de kennis en vreeze Gods, meer gesterkt in geloof, vaster aan God verbonden, meer vervuld met levendige hope op Hem.

Deze winst der ziele, deze winst voor de eeuwigheid was de schoone en heerlijke vrucht, die uit het met tranen gezaaide ontsproot, en zich in den laten herfst van JACOBS leven zoo aangenaam aan ons voordoet. Slaan wij de laatste bladen zijner geschiedenis op, met welk eene waardigheid ziet men hem dan dáár staan en spreken voor den koning FARÃO!

De gedachte en het geloof: ik ben een vreemdeling, vervult zijne geheele ziel. Het is door den druk zijn hoofd- en lievelingsdenkbeeld geworden. Hij schaamt zich niet van zijn en zijner vaderen leven te spreken, als van de dagen der vreemdelingschappen. Voor den magtigsten Vorst van die tijden staat hij daar, niet als de vreesachtige JACOB, maar als de in God moedige en krachtige ISRAËL, en zegent den gekroonden afgodendienaar in den naam van God. Ziet zijne geheele dankbare erkentenis, zijne verheffing van Gods liefde en trouw, toen hij JOZEFs zonen zegende, en verklaarde: »ik had niet gedacht uw aangezicht te zien, maar zie, God heeft mij ook uw zaad doen zien.» Leest die roerende taal: »God, voor wiens aangezicht mijne vaders ABRAHAM en IZAK gewandeld hebben, die God die mij gevoed heeft van dat ik was tot op dezen dag; die Engel, die mij verlost heeft van alle kwaad, zegene deze jongeren.» Alles is welgedaan. Boven bidden en denken is hij gezegend. Ziet hem daar in het vaste geloof aan de vervulling

van Gods beloften een stuk gronds in het land *Kanaän* aan JOZEF tot een bijzonder eigendom afstaan, en zijne zonen bezweren, om in de door ABRAHAM gekochte grafspelouk bij zijne vaderen begraven te worden. Hoort hem op zijn sterfbed, in de tegenwoordigheid van al zijne zonen, rondom zijne sponde bijeenvergaderd, met volkomene helderheid van geest, die blijde betuiging des geloofs uiten: »op uwe zaligheid wacht ik, o Heere!» Toen hij nu alles verrigt had, en er niets voor hem te zeggen was overgebleven, bad hij aan, leunende op zijn staf. Die staf, welligt dezelfde, waarmede hij ongeveer 77 jaren vroeger uit de vaderlijke tenten was heengegaan, waarmede hij 20 jaren later over de *Jordaan* toog, en dien hij als een getuige van de goedheid en trouw zijns Gods zorgvuldig bewaard had, bevond zich nu in de nabijheid van zijn sterfbed. Nadat hij die dankbare aanbidding van God volbragt had, strekte hij zijne voeten uit en ontsliep in vrede en hope. Dit is JACOBS geschiedenis: dat mag wel het opschrift zijn van het laat-

ste deel zijns levens. Het is het merkwaardigste, het gewigtigste in de gevolgen voor zijn geslacht, en in de vruchten des geloofs en der gerechtigheid, voor JACOB zelven, het meest gezegende van zijn verblijf op aarde. Hier neemt zijn vreemdelingschap een einde. De aardse hut des tabernakels stort in. De bewoner wordt geborgen in het vaderland hierboven. God is geen God der dooden, maar der levenden: want zij leven Hem allen!

Zoo wordt het dan bij de eindelijke opklaring van de wegen des Heeren eerst regt openbaar wie God voor ons geweest is; maar ook wat wij daardoor geworden zijn, welke vruchten wij gedragen hebben. Die opklaring geschiedt soms, gelijk bij JACOB, reeds hier op aarde, zoodat wij bij de uitkomst van de beproeving, klaar het verband en den zamenhang, de reden en bedoelingen van God met dat vreemde inzien, als hebbende moeten voorafgaan en medewerken om te leiden tot zulk eene uitkomst, als wij aanschouwen. En wat ziet men dan bij die uitkomst? Hetgeen JACOB, JOB, DAVID en an-

deren zagen, dat de Heere barmhartig is en een Ontfermer. Dan wordt het ook regt openbaar, wat wij daardoor geleerd hebben en geworden zijn. Het zegt weinig, om veel beleefd en ondervonden te hebben, indien wij daardoor niet geoefend werden in de kennis van God en zijne wegen, in de ervaring en erkentenis zijner heerlijkheid, in de vastigheid van het geloof aan God, en het wandelen voor Gods aangezicht met een goed geweten. Dit zijn de vreedzame vruchten der gerechtigheid, die de beproeving werkt bij allen, die door haar geoefend worden.

Niet altijd vindt men hier beneden de opheldering van donkere wegen. Doch er komt eens een dag van algemeene en volkomene opklaring van al het geen hier beneden donker was. Het is het licht der eeuwigheid, dat eens over alle, ook over de moeilijke en onverklaarbare wegen zal opgaan. Dan ook zal het, gelijk in den oogst, voor ons en voor anderen kenbaar worden, welke vruchten er aan den boom, die zoo zorgvuldig gekweekt

werd, gegroeid zijn. Het zal dan blijken en in het licht gesteld worden, wie God voor ons geweest is, en wie wij geworden zijn. Zoo ons geloof de vuurproef kan doorstaan en gelouterd daaruit is te voorschijn getreden, zal het als van echt 'gehalte met verhoogden glans schitteren.

Welk eene plegtige, ernstige gedachte! Zij is alleen geruststellend en vertroostend voor hen, die weten, Wiens zij zijn en Wien zij dienen, die den God JACOBS tot hunne hulp hebben en wier verwachting van Hem is, als van den Heer hunnen God. Het zal dan ook openbaar worden, wat God aan den onbekeerlijken mensch, nu eens door voorspoed, dan door tegenspoed gedaan heeft; hoe alles te vergeefs was om hem te verootmoedigen of van de wereld los te maken. En wat anders zal dan het einde zijn, dan onvatbaar verklaard te worden voor den ingang in de eeuwige zaligheid? Wel hen, die lust hadden in de kennis van God en het evangelie zijns Zoons gehoorzaam waren, die door den Geest vernieuwd en geleid,

hier het betere hemelsche vaderland zochten en zich daarvoor wilden toebereiden! Als dan de donkere plekken in het vreemdelings-leven dezer aarde zullen opgehelderd worden, en de wijsheid, goedertierenheid en trouw des Heeren juist in die donkere wegen op het heerlijkst zullen uitblinken, dan zal het openbaar worden, wat men door Gods genade hier geworden is, hetgeen men op eene andere wijze niet had kunnen worden. Bij het ontwaren van de gezegende gevolgen, die daaruit ter verhooging van de vreugde en de zaligheid des hemels voortvloeijen, zal het Hallelujah verdubbeld worden voor hetgeen hier het meest betreurd werd. Dan komt er niet maar een heldere avond van eenige jaren, zoo als voor JACOB in *Gosen*, maar een dag van eeuwige blijdschap. De lofzang der door lijden en beproeving geheiligden zal dan nog hooger gestemd zijn, dan die der engelen en medegezaligden, die het leed minder bij ervaring gekend hebben. Indien wij met CHRISTUS geleden hebben, wij zullen ook met Hem verheer-

lijkt worden. Wie zich op goede gronden in dat uitzigt verheugen mag, zette den pelgrimstogt gemoedigd voort, zeker dat de getrouwe Leidsman met hem gaat en eens de Verlosser komt.